

สรุปสาระสำคัญของ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙

เมื่อ ๑๖ ส.ค.๕๙ ได้มีการประกาศใช้ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตฯ โดยมีสาระสำคัญคือ การยกฐานะแผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐในศาลอาญาขึ้นเป็นศาลอาญาคดีทุจริตฯ และให้คำนิยามของคำว่า “ทุจริตต่อหน้าที่” และ “ประพฤติมิชอบ” ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

คำนิยาม (มาตรา ๓)

- “**ทุจริตต่อหน้าที่**” หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หมายถึง ด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- “**ประพฤติมิชอบ**” หมายความว่า การกระทำที่ไม่ใช่ทุจริตต่อหน้าที่ แต่เป็น การปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติ ใดๆ โดยอาศัยเหตุที่มีตำแหน่งหน้าที่ อันเป็นการ ฝ่าฝืนกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรี ที่มุ่งจะควบคุมดูแลการรับ การเก็บรักษาหรือการใช้เงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน

คดีทุจริตและประพฤติมิชอบที่อยู่ในอำนาจของศาลอาญาคดีทุจริตฯ ได้แก่ (มาตรา ๓)

๑. คดีอาญาที่ฟ้องให้ลงโทษ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ในความผิดดังต่อไปนี้

- ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
- ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา
- ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น
- ความผิดเนื่องมาจากการประพฤติมิชอบ

๒. คดีอาญาที่ฟ้องให้ลงโทษ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หรือ “บุคคลธรรมดา” ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินฉ้อราษฎร์หรือกฎหมายว่าด้วยการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ รวมถึงกฎหมายอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ

๓. คดีอาญาที่ฟ้องให้ลงโทษ “บุคคลธรรมดา” ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการเรียก รับ ยอมจะรับ หรือให้ ขอให้ รับว่าจะให้ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด หรือการ ใช้กำลัง ประทุษร้าย หรือ ใช้อิทธิพล เพื่อจูงใจ หรือ ช่มชู้ใจ ให้เจ้าหน้าที่ ของรัฐกระทำการ หรือไม่กระทำการ ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น

๔. คดีอาญาที่ฟ้องให้ลงโทษ “เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือ “บุคคลธรรมดา” ตามกฎหมายที่กำหนดให้เป็นคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ

๕. คดีอาญาที่ฟ้องให้ลงโทษบุคคลที่ร่วมกันกระทำความผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลตามข้อ ๑ - ๔ ในฐานะตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน หรือผู้สมคบ

๖. คดีเกี่ยวกับการจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงคดีร้องขอให้ทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่รัฐตกเป็นของแผ่นดิน เพราะเหตุรั่วรัวผิดปกติ

สรุปสาระสำคัญของ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ (ต่อ)

อำนาจของศาลอาญาคดีทุจริตฯ (มาตรา ๗๑๕)

พิจารณาพิพากษาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ และคดีที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลอาญาคดีทุจริตฯ รวมถึง **มีอำนาจ** ออกหมายอาญาและหมายใด ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

องค์คณะผู้พิพากษาในศาลอาญาคดีทุจริตฯ (มาตรา ๑๖)

จำนวน ๒ คน ประกอบด้วย

- ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ซึ่งแต่งตั้งจากผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลมาแล้ว
- ผู้พิพากษา ซึ่งแต่งตั้งจากผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษามาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี

ข้อพิจารณา/ข้อสังเกต

- ศาลอาญาคดีทุจริตฯ จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีทุจริตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยดำเนินการแบบรวมขั้นตอน ทำให้ไม่ต้องดำเนินคดีร่วมกับคดีอาญาประเภทอื่น
- กฎหมายฉบับนี้ ได้กำหนดคำนิยามของคดีทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างชัดเจนโดยเอาผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลที่ให้สินบนหรือใช้อิทธิพลทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องทำการทุจริตไว้อย่างชัดเจน และบุคคลเหล่านี้จะต้องถูกดำเนินคดีที่ศาลคดีทุจริตฯ ด้วยเช่นกัน
- เป็นการช่วยลดจำนวนคดีให้กับศาลฎีกาแผนกคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เนื่องจากได้บัญญัติให้มีอำนาจครอบคลุมการกระทำความผิดในคดีจึงใจเย็นบัญชีทรัพย์สินอันเป็นเท็จ – ปกปิดบัญชีทรัพย์สินหนีสิน ซึ่งเป็นคดีที่ครอบคลุมตั้งแต่ ระดับนัการเมืองระดับชาติ เจ้าหน้าที่รัฐ ระดับสูงที่กฎหมายกำหนดให้ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สิน และเจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ
- คุณสมบัติของผู้พิพากษาในศาลอาญาคดีทุจริตฯ ที่มีประสบการณ์ในการพิจารณาพิพากษาคดี ถือเป็นหลักประกันที่ให้กับสังคมได้ว่าการพิจารณาคดีจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- พระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่กระทบต่ออำนาจศาลทหารตาม พ.ร.บ.ธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.๒๕๔๘ เนื่องจากเป็นการยกฐานะแผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐในศาลอาญาขึ้นเป็นศาลอาญาคดีทุจริตฯ นั้น ดังนั้น ข้าราชการทหาร หรือบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร แม้กระทำความผิดตามที่กำหนดในกฎหมายนี้ โดยมิได้ร่วมกระทำความผิดกับบุคคลพลเรือนจะยังคงถูกดำเนินคดีในศาลทหารเช่นเดิม (นอกจากมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง พ.ร.บ.ธรรมนูญศาลทหารฯ ในอนาคต)
- การอุทธรณ์หรือฎีกา คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอาญาคดีทุจริตฯ สามารถอุทธรณ์หรือฎีกาไปยังศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา ได้ตามปกติ